

Պարզ Խօսքեր

Ս. Նալի հանդեսին ցույցի արկածը Սամաթիոյ մանկապարտեզի հանդէսէն առիթն առելով ունեցած անպատեհութիւնները որոշան ինքզին կ'ընեն մեր թական հանդէսներու կարգապահութունը, որ թիթի կողմէր շատ ունի բախտաբար: Այս մասին դժուար է տել թուէ պատասխանաւորութիւնը, որեւեմը բնական է որ հանդէսը բոլորգործեր իրենք աւելենն աւելի ի պահելն կարգապահութեան և ծնողներն ու միւս հրապրեալներն ալ իրեն չեն տուեր որ կրնա՞ն հանձնել մեր վայելութիւնը, վիճուի՞նք անպարտեզի Կոյսը իր այս փոխառութիւնը որպէսաւորութիւնները կան, ու միմեզիքն ծագուել կ'աւանդն երբեմն չգի ինչեցած անպատեհութիւնները, իտի բռնքք: Մենք կը կարծենք որ մեն պատճառը հանդիսապարտեզն անմարիւնն է Ան հաւարակ այն ծնող և մեն թալիքի անշուշտ կը փախգին—և այն ժամանակ որ տանն ինչեւալ ըստս

ննել թաղին կրկական հանդերձե-
ռուն Ասկիա գոլիտան: գնահատում
գումար պարագայ մին է մանուսու-
ր, հանգեց կրկութիւնս մեր ծնողի-
նուն ապա վերաբերում էր հաստատե-
լի հիւրերիսին, և կամ Հոգաբարձուն
մեր Բաղադարն որ իրաւունք պիտի
ներկայ մուգելի որ, թաղիցի մը ը-
լուս որ պէտք չէ: ներկայ գումար
ներկային և մ. միւս կողմի որ, ընդ-
ոք, որ թաղիցի պիտի ուզէ կամում
անցնելու այդ հանդերձ կարգա-
նախնայ: Բայց պարագայներ կան ուր
մէն բարիքաւորութիւններ և կա-
նցողութիւններ, անգոր կը մնան
ամառաբերով մեր խօսք Սկիւարի
անկախարդութիւ հանդերձ իրաւ, կը-
նեն ըսել որ ամէն կանխապէս միջոց-
ք տնօրէնում էին քանապաղէս, ըն-
դուն սովորում թիւրեք նմանում էր և
Յէ նոյն իսկ 100 մանուկներ գտա-
ւուն, անկարելի էր որ այս ցաւալի
կրկաց պատահել: Բայց նոյն տեղու
հանկութիւնս պատմաբան երկուսն բաց-
առ ինչիս չէր որոշում: Երկուսն ա-

[illegible]

—Անոր արեկամութիւնը ինչ կարծէ

Մշտնադուրժինէն վախճամ, առարկեց
էջէլում, ապէլի ստեն ըստելոս
պրելոն հնք, ապէլ հաքոն ալ Մշտնա
դուրժինքը:

—Ասկէ ըստելոս շիտակը պիտի խօս
ուիս, հէյ չէլում, անդամ մը տես
ե սիւր բաց, տե՛ս որ տեղունանք է
որոքը. Գարգըհեանի Նաչիլէ վրամ
հաքը մը պտտցուն, հայտի՛ն հողի
հէ՛տքն է թէ չէ:

Կայծալեան տալէ մը աւելլի մաքա
նացաւ. Կոէկոս Ժառի հետ, որուն հագե
լալ կըրցաւ հասցնել թէ անհետ տար
ըտով ընէլիս յազգատագորի հեքրիկով մը
աշտեան անու անտիկնելոցն ու վրան
այց գործելու մէջ է թէ պիտի առաւ
թալը ուղղակի անանկովեան դէ
մէն է:

—Անէլեան կործ ճամբան, անգամ
նա ալ աք. ինքիս վրայ չխորհին է,
չսնանք Աստուծոն հաքը խնդ պիտի
էն, ըսաւ, Օթէլէն ծառան, Բօլը
Ճէնքն ալ իջ ժողունս կելալ կ'երթայ:
Կոէկոսն թէն հօրը յանձնարարու
նելը յարգելու խոտանցաւ, բայց ան
ղծ չէր այս խոտանմը:

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՆԸ

ԾՈՒԿԱԿԱԼ ՍՔԻՆՏԼՈՒԿԻ
ԱՐՏԱՔԱՆԲԸ

Եւրոպական քերթերին

Ճօթերի յաջողութեան և իր ծովա-
յին կարողութեան պահպանութեան մի-
շնե կենսական յարաբերութիւնը նոր
պայտայտը մը կընդգրկէ այս առաւոտ
հրապարակուած շատ կարեւոր լուրեր
հետեւեալը: Վատիկանի թուա նա-
ւախու մը, հրամայողութեամբ Մովա-
կայ Սքրիտովի, ծովու վրայ է, եւ
յանդու գն արեւմտեան ծովափն մտա-
ժողովական լեզուներն մէջ, ուր երեկ
կողմ տեղի ունեցած Իթալիայի մօտ,
որ կզդի մին է Յուլիանի և Քորա-
կանի ցամաք երկրին միջեւ: Այս յան-
դու գն շարժումը տեսակ մը զգալու
զուրկ արշաւանք է, և յանդարձակի
բերաւ ծառայողները: Այս արշաւանքին
անմիջական աղբիւնը եղաւ նաւա-
կութիւնը զարգացնել այն ներ շարժ-
ումն մէջ, բայց երբ Ռուսը կըցած-
նուն չափ շուտ ու չքառան, նաւա-
նակն է որ սուղի գնին իրենց յան-
դուութիւնը: Արդէն կանխաւ կըտուէր
թէ Մովակայ Սքրիտովի գործունէու-
թիւնը մը պիտի ներշնչէ Վատիկանի
գիտնական տաղանդները, որ Սքրիտ-
ովի շնորհիւ ռազմագիտական առեւե-
րութիւնը մը ստացաւ, թէեւ վաղա-
ւոր: Բայց ոյժը ոյժ կը քաշէ, և Ռուս
կը պարտաւորուի իր յարձակողական
նաւատարմին համար նոր յաւակածու
հայրաքաղաք: Սքրիտովի նպատակն է
խանգարել ճարտական յաւակագործը,
խորտակել անոնց փոխադրանքներուն
պատասխանները, և քնել Ռուսիոյ նա-
ւախու մը կամ անոր մէջ մասը Բորթ-
Սքրիտովի զուրա, որ հետագիւրջը
կը ցուցնեն թէ ջրանցը բաց է, գոնէ
Նովայի պէս յամանաւորուն համար,
որ թորփիլիականներու տարմիջով մը
Գլ. առաւօտ զուրա եղաւ, բայց նա-
ւահանգիստէն շատ հեռանալու չնա-
մարձակուաւ:

Բիւրեղէն ուս վաճառական մը կը
հաւատէ թէ Բորթ Սքրիտովի մէջ զու-
րա ուս մարտանակները ամենայն ալ
նորոգուած են, բայց ի Բուլկաւա:
Հաւանական է թէ հիմալի Բորթ Սք-
րիտովի լըժօրէն պատահալիք տակ է
ցամաքի կողմէն, ուս ծովակալը պա-
տեհութիւն մը պիտի փնտռէ աղաւա-
թեան համար զէպի զուրա արշաւ մը
ընելու: Արեւելէ միակ միջոցը արդի-
ւելու ուս նաւատարմին զերի բը-
նուկը կը նաւահանգիստին մէջ անոր
խորտակուիլը, քանի որ յայտնի է թէ
զորավար Ռուսթաֆէլին չի յաղորդի
ցամաքէն օդու թիւնի հասցիել Բորթ
Սքրիտովի: Այս իրողութեան համար է
որ ծովակալ Սքրիտովի արշաւանքը
յոյժ չանկան հանգամանք մը առած է:
Տարակոյս չկայ թէ Մովակայ Ռուս
շատ քործ ունի կատարելը, և Բե-
թիւնգալի մէջ կը յուսան թէ բարե-
բախտութիւնը թերեւս մուշի ձեւով
պիտի կարողացնէ Բորթ Սքրիտովի մար-
տաւորները զուրա ելնելու, և թէ թեկ
տալու Վատիկանի ծովափն մօտին
հետ: Ծառայողներուն ծայրայեղ արթ-
նախորութեան և Բորթ Սքրիտովի առեւ-
անոնք տեղաւորած արեւմտեան վտան-
գը ի նկատի առնելով, յոյժ տարա-
կուսիքի է թէ այդպիսի միացման ձեւ-
նարկութեան մը պիտի յաջողի ծով-
նոց, բայց Ռուսաց համար այնքան
կենսական է այս խնդիրը որ կըրել
թէ վերջ ի վերջոյ պիտի ծագի այն
ծովային սպիւն ճակատամարտը՝ որուն
արդէն յոյժ կը ցանկան ծառայողը:

Այնպիսի համարի ամենախորին հե-
տաւորութեան պիտի դիմէ ծովա-
կալ Սքրիտովի գործողութիւնները:
Յայտնի է թէ ծովակալ Ռուսը ո՞րքան
ոյժ ունի Քորէայի նեղուցին մէջ և Թե-
րակզիկին արեւելեան կողմը, բայց
անշուշտ առանց հանդուրժեան ձգտու-
նէ Վատիկանի: Այսու հանգիւրծ,
համեմատաբար դիւրին գործ մը է
Սքրիտովի՝ այդ նաւահանգիստին
զուրա ելնել, որովհետեւ այդ բերդ-
ապարկին աշխատողական զինքը,
Մ. Արեւելի Ռուսիայի վրայ իր
տառաւոր, մէկ կողմէն զէպի Ամուր
ծովածորը և միւս կողմէն զէպի ի Ռու-
ստի ծովածորը ծովածոր ունենալով,
անկարելի կ'ընէ զոցել անոր բերանը
առանց ստուար նաւախու մօտ մը, ինչ
որ արդէն ճարտական պարագաներուն
մէջ գրեթէ անկարելի է: Բայց պէտք
է դիտարկել Վատիկանի թուա
նաւատարմին հաւանական ու է յաջ-
ողութիւնը կախում ունի իր արեւմտե-
ան ծովածորի միջոց փախչելու համար,
որովհետեւ կը բաշխանայ միայն Աւո-
մուլայ (12,336 թոն) նաւակը ծա-
պել, Բուլկա (12,130 թոն) նաւակը
Արեւմտ-մուլ, և Ռուլի (10,923 թոն)
նաւակը Թուրքիոյ, յամանաւորին
Վերջինը նոր զորութեամբ զինուած է,

և լուրջ նաւամարտի մը մէջ զիմա-
նալը խնդրոյ տակ է: Առանց զէպ Բո-
րէական լեռուցին մէջ ելնող ճարտա-
կան մարտանակները խիստ անբաւական
էին, անոնցմէ մին էր Նիքալա՝ ան-
գրաւ մարտանաւ մը: Կուրի աւելի կը
մշուէր Վատիկանի թուա մարտա-
նակներուն և քանի մը ճարտական փո-
խադրանքներուն միջեւ, որոնք անկա-
րողութեան մասնուէրն է:

Այս պահու Բորթ Սքրիտովի գտն-
ւած Ռուս նաւախու մը կը բաշխանայ
Ակադիկի, Բեքիկի, Բեքիկի, Բեքիկի,
Բուլկալ, Բուլկալ, Բուլկալ և Ակադիկի
խորտի զրահաւորներէն, վեց հատ, ծո-
ւակալ Ռուսիոյ ունեցած հինգին զէպ
հաւասարի: Կայ նաեւ արդի զու-
րա զրահաւորուած Պալլաւ յամա-
նալը, քանի մը ուրիշ զրահապատ
մարտանակներ: Եւ, և թորփիլիա-
նական տարմիջիկն ալ զատ:

Հիւրիկ Մարու և Սաօ Մարու
փոխադրանքներուն կորուստը, այն
կողմերը փոխադրութեան պատասխա-
նութիւնը առժամայէն զարգացնելով,
ծանր ճակատուած մըն է ծառայողնե-
րուն համար: Թէեւ շատ մեծ առա-
ւելութիւն մը չընծայեր իրենց թիւն-
միւրերուն: Այս ծայրայեղօրէն շահա-
գրգիւ խաղը զիտուներ կը գողնէ ի-
րաւամբ ուս ծովակալին ձեռնիւնդ
ողբն և անոր յաջողութիւնը: Մովա-
կայ Ռուսը և իր սպանները հիմալի
ծառայողներն մասնուցին, բայց պար-
տաւորուած էին Բորթ Սքրիտովի իրենց
ճանկին մէջ պահել, հսկել զօրքերուն
ցամաք ելնելուն, և զօրծակցիլ Բան-
կին շարժումներուն և զօրծողութիւն-
ներուն, և ռաբակոնել ինչ ինչ ամուր
տեղեր: Իրենց աշխատութիւնը միշտ
կը կրկնապատուէր, և միւսինոյ ժա-
մանակ յամանաւորու տարմիջ մըն ալ
Վատիկանի շարժումներն մէջ կը
պարտէր չէզոքացնելու ուս նաւա-
կութիւնը, եթէ կարելի ըլլար: Պատե-
րապ մեղել կարելի է առանց կու-
րուստներ, բայց կ'ընեն թէ ծովա-
կալ Ռուսը խոնհուրութեան չհամարեցաւ
Բորթ Սքրիտովի իր նաւատարմի
պահպանել Սքրիտովի զէպ գործելու
համար: Սակայն ծառայողներին հա-
մար մեծ դաս մըն էր ասիկա. զօրքե-
րուն փոխադրութիւնը վերջին աստի-
ճան վտանգաւոր է, երբ ծովուն ա-
րապետութիւնը վեճի տակ է: Իրաւ է որ
ծովակալ Ռուսը վերջնականապէս իր
զերբացնողութիւնը հաւաստեց Ինգլի-
Մովուս մէջ ճարտական փոխադրա-
նակներուն շարժելէն առաջ, բայց Բո-
րէայի նեղուցին մէջ այնքան ան չէր
կրցած պահպանել զայն կամ ունենալ,
և ասոր հետեւանքն ալ ան առեւտու-
ցաւ: Այս ձախողումին կարեւորու-
թիւնը անտես ընելու չէ: Մովու վրայ
արշաւանքներ մը կարելի է չէ մեղ
ընալ զարձակ աստիճանի մը վրայ մեղ
որ վերջնականապէս ապահովուի ծովուն
տիրապետութիւնը, և երկու ճարտա-
կան փոխադրանքներուն բաւար պիտի
զօրացնէ սա՝ տպաւորութիւնը թէ ո՞ր
քան վտանգալից է այս տեսակ
փորձ մը:

Կարելի է պահապակել Մովակալ
Սքրիտովի փոխադրանքները ընդմե-
լուն համար, որքան ալ անկողի ըլլայ
այդ գործողութիւնը: Պիտի գրաւել
զանոնք և ուսական նաւահանգիստ
մը պիտի տանէր, եթէ կարեւոր է: Բայց
արագ և չոգեպիւրդ արքայաթեան
այս օրերուն մէջ, մանաւանդ յանկար-
ծական արշաւանքին այս պարագային
մէջ, երբ պատերազմի մը տեղական
յաջողութիւնը մը կ'ապահովէ, ինք-
զինքը անգամ վտանգի մէջ գտնուի,
ինչպէս ըրաւ Սքրիտովի, որ կարելի էր
որ չօգնեալներ ընկղմուէն տարբեր
գործ մը կատարէր, եթէ նոյն իսկ
մարդիկներով լեցուած ըլլային անոնք,
ինչպէս էին արդէն: Սքրիտովի չէր
կրնար ճարտական փոխադրանքները
իւրեւե՛ն թաշտով Վատիկանի մօտ
նիլ, որովհետեւ այդ պարագային պիտի
վտանգէր իր դիրքը: Ծառայող իրենք
ալ տար տարի առաջ չկարողացան
ընկղմուլ ինկան Բեյնիկի փոխադր-
անքը: Մովու զանգուշ տարած էր և Մո-
վակալ (այն ստեղծ նաւապետ) Ռուս
այն սպան էր որ այդ պատասխանա-
տուութիւնը ստանձնած էր:

Վատիկանի սպանալիքին զէպ
Մովակալ Ռուսիոյ անկողութիւնն գա-
լով, պէտք է սակայն նկատի առնել
թէ պարտաւոր էր չհետեւնել իր զրա-
հաւորներուն տարմիջը, որ հիմա գնդի
վերածուած է Հայուզիկն ընկղմուլէն
ի վեր: Իր անգրաւ յամանաւոր ան-
գուտ էին Վատիկանի զրահապատ
յամանաւորներն զէպ: Իր ուրիշ զրա-
հապատ յամանաւորն ալ չէր կրնար
ուսնել Բորթ Սքրիտովի, որոնցմէ մին
կամ երկուքը հաւանաբար բացակայ
էին և Մալեպոյի ճարտական նաւա-
նանգիտը զրկուած էին նորոգութեան
համար: Այս զրահապատ յամանաւորն

ալ առ առաւել չորս հաւոր կրնար փո-
թանել հսկելու համար Վատիկանի
ուս մարտանակներուն վրայ: Բայց աս
ալ չըրաւ, որովհետեւ Թերեւս չէր կը-
նար: Հետեւաբար կարելի է հասկնալ
թէ Ռուսը ի՞նչ զօրաւորութիւններու մէջ
կը գտնուէր, և թէ միշտ և ամէն կէտ
վրայ զերանկիւն չէ: Իրաւ Ռուսը զաւա-
մարտիկ սպայ մըն է, իր սպաններուն և
նաւազներուն արիւթիւնը ամէն գո-
վեստ վեր է, բայց անիկ շատ մար-
տանակերու պէտք ունի:

Ինչ մըն ալ խոսիւնք ցամաքային կը-
տնութեան վրայ: Յունիս 13, Բլ. Ծա-
րոնցի գէպի հիւսիս շարժեցան Ռուս-
իւն թերակղզիէն, կուրի ընդունելով
ուս յառապականութեան հետ, որոնք
շատ ճիշդ հասկցան ծառայողներուն
ոյժը, այսինքն անոնց երկու գորաքա-
մին ըլլալը, ա՛յն է 20,000էն անդին:
Այս մանր մուր կուրիներուն կըրոնը
Վաթանիկիէն էր: Գիշերը ուս յա-
ռապականները զարուհեցան իրենց զը-
կաւր հիւրերը, Վաթանիկ, Վաթանի-
թիւնէ հինգ մղոնի չափ զէպի հիւսիս,
և օգնական զուրիք փոխադրանքնե-
ցան Բալիկուէն և նոյն իսկ Կուրուս-
նիս, եթէ երկուքիցիով զային, Յու-
նիս 14ին պիտի հանդէպէր, բայց Կու-
րուսիկը ոչ միայն:

Յունիս 14ին առաւօտուն տեղի ու-
նեցան հետադարձական կուրիներ: Ծա-
րոնցի գէպի ծովը շարժեցին անգրի-
նուս զօրքեր: Կէս օրէ վերջ ժամը
Յին զարթոնքով սկսաւ, և Կուրուս
պարտաւորեցան զարթնալ քաղաքի
Թէրաթ, ուր 15ին նորէն ճակատ յա-
յաւորացիներ երկուքիցի զօրաւորու-
նեցան: Կուրուս Կուրուս մը վերջ ալ
օր միայն ալ ծառայողներուն ձեռք
իմաւ: Դանկաւն ու կուրուս միւսին
ստեղծ մղուած յարձակումով մը, և
ծառայող պատասխան հետադարձ թա-
նուր գործածելով, Կուրուս գէպի հիւսիս
փախան կէս օրէ վերջ ժամը 3ին:
Կուրուս և թէ ո՞րքան հեռու զէպի հիւ-
սիս պիտի փախչին, որովհետեւ Ծա-
րոնցի զինուորները Սիւսէնի ճամբով
իրենց կուրի կը գտնուէր: Կատարա-
տիւնը զիմայը ելնելու կամ Բալիկու-
ի կամ Հայուզիկ մէջ, յայտնի է թէ
այն կողմերը ծառայողք միշտ թուա-
կան առաւելութիւն ունին:

Այս ճարտական յաջողութիւննե-
րուն զինքը — 1000 հոգի սպանուած
կամ վիրաւոր — չափաւոր չկատուե-
լու չէ, որովհետեւ Թէրա ճարտիկ զօ-
րքերուն ստոյգ թիւը յայտնի չէ, պատ-
ճաւ չկայ ինքնապէս թէ 30,000էն
անդին էին, և 100ին 3ին կորուստը
պատահական ամէնէն վար զինն է
որով յայտնի փայլուն յաջողութիւններ
և 20 մղոնի չափ ընդարձակ գետնիներ
ձեռք բերելու կարող եղան ծառայողք:

ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ

ՃԱՐՆԱԿԱՆ ԶԱՐԱԶԱՆԱՑՈՒՄԸ

ՅԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ԹԵԼԻՍՈՒԿԻ
14 ԹԵՆԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԽՈՒՄԸ

ԾԱՌԵՐ ԿՈՐՈՒՍԵՆԵՐ

ԵՐՈՒՄ ԳՈՐԴԱՐԱՆԵՐ ԸՆԴՈՒՄ

ՀԱՅՐԱՆ ԶՈՒԿԻ ԽԵՂՈՒՄ

(Վերջին բարձրելով առնուած եւրո-
պական քերթերէն: Դեպքերը պա-
մուտ իրենց կանգնադրութեամբ եւ
ճարտականութեամբ):

ԹՈՒՐԻՍ, Յունիս 16. — Հինգ Մարու
փոխադրանքներ, որ Մոթի զարձաւ,
լուր կը բերէ թէ երեկ ժամը 11ին 20
միացած, հանդիպեցան ուսական նա-
ւախու մը: Հինգ Մարու Երիւթի-
մայէ 20 մղոն զէպ արեւմուտը կը
գտնուէր, Իթալիա կողմէն մը մէջ
6173 թոնոնոց Հիւսթիս Մարու 6219
թոնոնոց Սաօ Մարու փոխադրանքներ
տեսնուեցան տար մղոն զէպ արեւ-
մուտը: Մովու հանգարտ էր, և մեղ
կար: Հինգ Մարու ուսական զրահա-
ւորներ տեսնելով զուրիք զարձուց և
փախաւ, նշանադր վտանգը հակոցելու
առուութիւնը ստանձնած էր:

Վատիկանի սպանալիքին զէպ
Մովակալ Ռուսիոյ անկողութիւնն գա-
լով, պէտք է սակայն նկատի առնել
թէ պարտաւոր էր չհետեւնել իր զրա-
հաւորներուն տարմիջը, որ հիմա գնդի
վերածուած է Հայուզիկն ընկղմուլէն
ի վեր: Իր անգրաւ յամանաւոր ան-
գուտ էին Վատիկանի զրահապատ
յամանաւորներն զէպ: Իր ուրիշ զրա-
հապատ յամանաւորն ալ չէր կրնար
ուսնել Բորթ Սքրիտովի, որոնցմէ մին
կամ երկուքը հաւանաբար բացակայ
էին և Մալեպոյի ճարտական նաւա-
նանգիտը զրկուած էին նորոգութեան
համար: Այս զրահապատ յամանաւորն

առաւօտ: Ռուսը կրակ ընելով կեցու-
ցին զանաւ, և քիչ մը վերջը Թորփի-
լաւար ըրին զծախտ փոխադրանաւ-
քը, այսպէս ընկղմելով զանոնք:

Սաօ Մարուի նաւապետ և քանի
մը հոգի գիւրի ընդունեցան, բայց 100
հոգիէն անկին մակդիւնելով փախան
և Կուրուսի ցամաք ելան: Ինգլի-
Մարու փոխադրանքներ տակաւին մէջ-
նեղ չկայ: Հիւսթիս Մարու և Սաօ
Մարու մեծաքանակ միջերգիներ և
բազմաթիւ ձիւրէ զատ ունէին իրենց
մէջ 1400 հոգի: Մարդը կորուստը
1000էն անդին կը հաւուրի:

ԻնիսիւրՈՒՄԻՐԿ, յունիս 16. — Զօ-
րավար Կուրուսի ծառայողները զինք
հետեւեալ հետազոտող երեկ թուով. —
«Երեկ կուր և տեղի ունեցաւ
Վաթանիկի մէջ ճարտական երկու
զօրաքաժմներուն զէպ, Մեր կորուսա-
նեին են սպանուած: Արեւելեան Սի-
պիւրիական Հրապանակներուն Ա. Զօ-
րաքաժմին հրամարտ գնդապետ Սե-
լափովով, և իր օգնականը՝ տեղա-
կալ Տրախուս, Նապոլիոնի վերա-
ւորած: Զօրավար Կէրուս և հա-
րիւրապետ Իրիսիսը:

«Քան ապա՞» որոնց անունները առ-
այժմ անանթ ինչ, օգնականները
վերաւորեցան, ասոնցմէ զատ ալ
311 զինուոր: Ասոնցմէ 200ը վերադ-
անաւ Ա. Զօրաքաժմին կը վերաբերին,
իսկ թիւնաթիւնը ասոնցին կրնա-
րաթիւն 6 պայ և 50 հոգի:

«Յաջորդը զինքը անցաւ խաղա-
ղութեանը միջեւ առաւօտուն ժամը
2, երբ Կուրուսի ծառայողները մը
մը ալ կուրի վրայ մը յառապական
ներուն գծին ելնալից: Սակայն կրակը
քիչ աստեղծ նուազեցաւ:

«Առաւօտան ժամը 5 ու կէսին
ճարտական թիւնաթիւնը զինքը սկսան
կրակ տեղալ մը ալ կողմին վրայ:
Ժամը 5ին քիչ առաջ հեծելազօրք
մը ալ թիւնին վրայ տեսաւ բազմա-
թիւ թիւնաթիւնը թիւնաթիւնի հարաւա-
յին կողմը: Ծառայական հետազո-
տողը կրակի սկսաւ մը հեծելազօ-
քին վրայ, որոնք ըլլաներու վրայ կը
գտնուէր թիւնաթիւնի և Լանդի-
թիւն: Երկուքիցի երկու քիւրմիջ
անդին անդունդի մը ծայրը: Ժամը
Երեկին առաւօտուն թիւնաթիւն, որ կը
բաշխանար մէկ զօրաքաժմը: Կուրու-
կազօրքէ թիւնաթիւն, այդ անաւա-
նեթին յարձակում ըրաւ թիւնաթիւնի
և Լանդի-թիւն: Միւսին ժամու
նակ թիւնաթիւնը թիւնաթիւն անկի
մը մը:

«Զօրավար Պառու Սիւսէլիկը
առաւօտուն ժամը 6ին իր զօրու-
թեան մէկ մասին հետ յարձակման
սկսաւ, թիւնաթիւն ծախ թիւն անցնե-
լով Վաթանիկի մէջ և Հուրի մօտ, և
իր զօրութեան միւս մասն ալ ուղղելով
թիւնաթիւն ծախսին զէպ: Առաւօտուն
ժամը 10ին աստեղծ թիւնաթիւն մը ալ
թիւն զէպ ուղղեց մէկ կիսաթիւն
հետաւակազօրք մարտնչով և հեծելա-
զօրքով, և ետ մղելով մը հեծելազօ-
րք զիսկայ, յառապական: Հուրի
մէջէն, մը զինքին ալ կողմ զանա-
լով: Զօրավար Պառու Սիւսէլիկը
առաւօտուն ժամը 10ին իր պահե-
սիւնը առաջ քնեց թիւնաթիւն շարժումը
խափանելու համար:

«Երեկունած տեղեկութեան նայե-
լով, Մարու 15ին առաւօտը թիւնաթիւն
ստուար օգնական զուրիքը ստացաւ:»
Զօրավար Պառու Սիւսէլիկը Յու-
նիս 16 թուով կը նեւազէր: —

«Երեկ մտադրած էի յարձակուլ թիւ-
նաթիւն ալ կողմին վրայ, բայց ճիշդ
այն ժամանակ երբ այդ նպատակին
յառապական զօրքերը սկսան պաշարել
թիւնաթիւն ալ կողմ, Զօրաքաժմ իրենց
կարգին գերանկիւն ունեցող յարձակե-
ցան իմ ալ կողմին վրայ: Պարտաւոր-
ուեցաւ առաջ բերել ըլլող իմ պահե-
սիւնը, բայց անբաւական եղաւ և
պարտաւորեցանք երեք ճամբաներով
զէպ ի հիւսիս զաւալուլ:

«Իր կորուստները մըն էր, բայց
դեռ Մարուի ծառայող չէին: Առաւ-
ելեան Հիւսթիսի կիսաթիւնի Երրորդ
և Զօրաքաժմ զուրիքը առաւական իմաստով
կար կար եղան ճարտական ուսա-
նեթին: Մեր աստեղծ թիւնաթիւնը
13ը ըլլողներին անօգուտ զարձան և
լքեցին զանոնք:

«Մեր զինուորներուն վարժումը
հիւսիսէն էր, անհնգ մեծ մասը կը մը-
թէր զաւալուլ, և հարկ եղաւ կրկին
և կրկին հրամաններ արձակել:»

Կիսաթիւնէ հետեւեալ հետազո-
տուած է Ռուս թիւնաթիւնի մը
կողմէ: —

111

